

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання історії в школі

Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»

Історико-філософський факультет

2017 – 2018 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
«___» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання історії в школі

Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»

Історико-філософський факультет

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма Методика викладання історії в школі для студентів галузі знань 0203 «Гуманітарні науки», напряму підготовки 6.020302 Історія

Розробники: доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Саган Галина Василівна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол від 18 вересня 2017 року № 2

Завідувач кафедри всесвітньої історії

_____ І.В.Срібняк
(підпис)

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Опис навчальної дисципліни	6
3. Структура навчальної дисципліни.....	7
4. Програма.....	8
5. Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання історії школі»	12
6. Карта самостійної роботи.....	13
7. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	14
8. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	16
9. Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою.....	17
10.Орієнтовна тематика курсових та дипломних робіт.....	18
11. Методичне забезпечення курсу	19
12. Питання до екзамену	20
13. Рекомендована література	22

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика викладання історії в школі» (далі - Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою всевітньої історії та методики навчання Інституту лідерства та соціальних наук на основі ОПП спеціальності 6.020302 «Історія» відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київського університету імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Навчальна дисципліна «Методика викладання історії в школі» є складовою частиною дисциплін нормативної частини навчальної програми.

Мета:

Вивчення даного курсу має спонукати студентів до глибокого вивчення теоретичних основ методики викладання історії, дослідження теоретичної спадщини вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки, цілісне її сприймання, вироблення практичних умінь та навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності навчання історії.

Програма націлює студентів на вивчення завдань, структури, змісту і специфічних особливостей курсів історії України та всевітньої історії, застосування різних форм організації навчально-виховної діяльності, планування і методичного забезпечення різних форм навчальних занять з предмету: аналізу, оцінки рівня знань і умінь школярів, оволодіння навичками дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Опанування «Методики викладання історії» як навчальної дисципліни, допоможе студентам ознайомитися із сучасною методикою організації навчання історії, дасть можливість майбутнім вчителям історії підготуватися до професійної діяльності на педагогічній ниві.

Завдання:

В результаті вивчення курсу «Методика викладання історії в школі» студенти мають набути теоретичних знань з даного предмета; сформулювати понятійний апарат; набути практичних умінь та навичок проведення уроків різних типів і в різних формах; навчитися організовувати та проводити позакласні та позашкільні заходи з історії для учнів різних вікових категорій.

Навчальні результати / досягнення:

По закінченні вивчення курсу студенти мають **знати:**

- предмет, завдання та функції методики викладання історії;
- завдання шкільної історичної освіти; сучасну систему шкільної історичної освіти в Україні;
- історію шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні, стан шкільної історичної освіти та методики викладання історії за кордоном;
- форми навчання історії;
- методи та методичні прийоми вивчення історії;
- засоби навчання історії;
- міжпредметні та міжкурсів зв'язки історії;
- особливості позакласної роботи з історії та краєзнавчо-пошукової роботи;
- особливості системи перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок учнів;
- роль і місце вчителя історії в суспільстві.

Вміти

- аналізувати передовий педагогічний досвід з методики викладання історії в школі та використовувати його на практиці;
- підготувати та провести урок з історії різних типів і в різних (традиційних та нетрадиційних) формах;
- задля досягнення поставленої мети правильно добирати методи та методичні прийоми вивчення історії;
- здійснювати раціональний добір засобів навчання історії;
- встановлювати міжпредметні та міжкурсів зв'язки;
- правильно використовувати різні форми перевірки та оцінювання знань і умінь учнів;
- вміти організувати позакласну роботу з історії.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: 4 <i>кредита</i>	Шифр та назва галузі: 0203 «Гуманітарні науки»	Частина програми - нормативна
Кількість змістовних модулів:	Шифр та назва напрямку: 6.020302 «Історія»	Рік підготовки: 4 Семестр: 7
Загальний обсяг дисципліни: 108 <i>годин</i> .	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр».	Аудиторні заняття: 28 <i>год.</i> з них: лекції - 14 <i>год.</i> ; семінарські заняття - 14 <i>год.</i> ;
Кількість тижневих годин: 2 <i>години</i> .		самостійна робота: 40 <i>год.</i> ; модульний контроль: 4 <i>год.</i> семестровий контроль : 36 <i>год.</i> Вид контролю: екзамен.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
		л.	с.	м.к.	інд.
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Методика навчання історії як наука і фахова дисципліна					
Тема 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна	7	2			5
Разом за змістовим модулем 1	7	2			5
Модуль 2.					
Змістовий модуль 2. Теорія і практика сучасного уроку					
Тема 2. Урок як основна форма навчання історії. Підготовка вчителя до уроку історії.	9	2	2		5
Тема 3. Шляхи формування мотивації на уроках історії.	11	2	2	2	5
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4	2	10
Модуль 3					
Змістовий модуль 3. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання історії					
Тема 4. Компетентність як педагогічне явище. Поняття та сутність компетентності	9	2	2		5
Тема 5. Шляхи формування та підходи до оцінювання сформованості основних груп компетентностей учнів	9	2	2		5
Разом за змістовим модулем 3	18	4	4		10
Модуль 4					
Змістовий модуль 4. Технологічний підхід в навчанні історії					
Тема 6. Технології навчання. Репродуктивна технологія навчання. Технологія цілепокладання	9	2	2		5
Тема 7. Інтерактивне навчання. Технологія розвитку критичного мислення. Технологія евристичного	9	2	2		5
Тема 8. Проблемне та сугестивне навчання. Технології колективної взаємодії та різнорівневого навчання	9		2	2	5
Разом за змістовим модулем 4	27	4	6	2	15
Разом за семестр	72	14	14	4	40
Семестровий контроль	36				
Усього годин	108	14	14	4	40

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Методика навчання історії як наука і фахова дисципліна.

Лекція 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна.

Тематичний план:

1. Ознайомлення студентів з програмою курсу "Методика викладання історії*".
2. Мета та завдання курсу.
3. Поняття "метод", "методика".
4. Сутність методики навчання історії як галузі педагогічної науки: об'єкт і предмет методики історії як науки.
5. Процес навчання, його основні компоненти.
6. Характеристика змісту компонентів навчання історії.
7. Зв'язок методики навчання історії і іншими науками. Міжпредметні та міжкурсові зв'язки історії як навчального предмета.
8. Методи наукових досліджень у методиці навчання історії.

Основні поняття теми: метод; методика, об'єкт та предмет методики; процес навчання; компоненти процесу навчання; методи наукових досліджень.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Теорія і практика сучасного уроку.

Лекція 1. Урок як основна форма навчання історії.

Тематичний план:

1. Підготовка вчителя до уроку історії. Проектування уроку.
2. Підходи до класифікації уроку історії. Характеристика основних типів уроків.
3. Методика проведення різних типів та елементів структури уроку.

Основні поняття теми: проект уроку; тип уроку.

Лекція 2. Шляхи формування мотивації на уроках історії.

Тематичний план:

1. Створення мотиваційних моментів на уроках історії.
2. Прийоми розвитку пізнавальних мотивів.

Основні поняття теми: бесіда; проблемна ситуація; мозкова атака; творчі завдання; діяльнісний підхід у навчання

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ДО 2 МОДУЛЯ.

Семінарське заняття 1. Методика проведення вступного уроку та уроку вивчення нового матеріалу

План заняття:

1. Скласти календарні плани відповідно до шкільних навчальних програм з історії (всесвітньої) для 6-12 класів..
2. Скласти поурочний план та схарактеризувати основні етапи проведення вступного уроку.
3. Скласти поурочний план та схарактеризувати основні етапи уроку вивчення нового матеріалу.

Семінарське заняття 2. Методика проведення підсумково-узагальнюючого уроку з історії.

План заняття :

1. Скласти поурочний план підсумково-узагальнюючого уроку типу з історії стародавнього світу. Провести урок в групі
2. Скласти поурочний план уроку підсумково-узагальнюючого типу з історії середніх віків. Провести урок в групі.
3. Скласти поурочний план уроку підсумково-узагальнюючого типу з нової історії. Провести урок.
4. Скласти поурочний план уроку підсумково-узагальнюючого типу з новітньої історії. Провести урок в групі.

Рекомендована література: 2, 40-42, 21, 22, 36, 37, 38, 40, 45, 47- 49, 56, 58, 79, 89, 203, 261

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Компетентнісно орієнтований підхід до навчання історії

Лекція 1. Компетентність як педагогічне явище. Поняття та сутність компетентності.

Тематичний план:

1. Поняття компетенція, компетентність, освітня компетенція, освітня компетентність.
2. Підходи європейських експертів до визначення внутрішньої структури компетентності.
3. Функції компетентності в системі освіти. Ключові, загально предметні та предметні компетенції.

Основні поняття теми: компетенція; компетентність; освітня компетенція; освітня компетентність.

Лекція 2. Шляхи формування та підходи до оцінювання сформованості основних груп компетентностей учнів.

Тематичний план:

1. Змістовий комплекс педагогічних правил щодо формування компетентностей учнів.
2. Групи компетентностей та можливості продуктивного навчання.
3. Діяльність учителя, що свідчить про формування компетентності учнів.
4. Підходи до оцінювання сформованості основних груп компетентностей учнів.

Основні поняття теми: компетентності учнів; групи компетентностей; оцінювання компетентностей.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ДО 3 МОДУЛЯ

Семінарське заняття 1. Система перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі навчання історії.

План заняття:

1. Головні функції та види системи перевірки знань та умінь учнів.
2. Організація, методи та прийоми перевірки знань та умінь учнів.
3. Оцінка результатів навчання.

Рекомендована література: 21, 30, 53, 76, 178, 203, 220-220, 235-238.

Семінарське заняття 2. Самостійна робота учнів - засіб підвищення якості навчання історії

План заняття:

1. Самостійна пізнавальна діяльність учнів при вивченні історії.
2. Умови підвищення ефективності самостійної роботи учнів на уроках історії.
3. Технології організації самостійної роботи учнів при вивченні історії:
 - а) самостійна робота над засвоєнням матеріалу підручника;
 - б) самостійна робота з ілюстраціями підручника;
 - в) складання планів;
 - г) складання хронологічних та синхроністичних таблиць;
 - д) словникова робота та робота з історичними поняттями;
 - е) творчі роботи учнів.

Рекомендована література: 143,146, 157, 203,261, 265.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 Технологічний підхід в освіті

Лекція 1. Технології навчання. Репродуктивна технологія навчання. Технологія цілепокладання

Тематичний план:

1. Поняття технологія та технологія навчання. Загальні правила й принципи технологій навчання.
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Характеристика репродуктивної технології навчання, її переваги й недоліки.
4. Характеристика технології цілепокладання. Категорії навчальних цілей у когнітивній (пізнавальній) та афективній (емоційно-ціннісній) сферах.

Основні поняття теми: технологія; технологія навчання, репродуктивна технологія навчання; технологія цілепокладання.

Лекція 2. Інтерактивне навчання. Технологія розвитку критичного мислення. Технологія евристичного навчання.

Тематичний план:

1. Поняття інтерактивного навчання, його мета, підходи до класифікації.
2. Основні характеристики та принципи критичного мислення. Методична модель пізнавального

процесу в контексті технології критичного мислення.

3. Понятт "евристичне навчання". Принципи дидактичної евристики. Варіанти побудови евристичного заняття.

Основні поняття теми: інтерактивне навчання; критичне мислення; дидактична евристика.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ДО 4 МОДУЛЯ

Семінарське заняття 1. Методика проведення нестандартних уроків з використанням новітніх технологій.

План заняття (завдання для виконання):

1. Методика проведення нестандартних уроків вивчення нового матеріалу з використанням новітніх технологій навчання.
2. Методика проведення нестандартних уроків комбінованого типу з використанням новітніх технологій навчання.
3. Методика проведення нестандартних уроків підсумково-узагальнюючого типу з використанням новітніх технологій навчання.
4. Методика проведення нестандартних уроків перевірки та оцінювання знань і умінь учнів з використанням новітніх технологій навчання.

Семінарське заняття 2. Проектна технологія. Особистісно орієнтоване навчання. Технології розвивального навчання. Ігрові технології навчання. Система модульного навчання.

План заняття

1. Поняття "проект" та "проектна технологія". Типологія проектів. Основні вимоги до використання методу проектів. Алгоритм роботи над проектом.
2. Головні принципи та ідеї особистісно орієнтованого навчання.
3. Зміст та особливості технології розвивального навчання.
4. Ігрові технології навчання.
5. Поняття "модульне навчання". Основні підходи до організації модульного навчання.

Семінарське заняття 3. Проблемне та сугестивне навчання. Технології колективної взаємодії та різнорівневого навчання.

План заняття

1. Поняття "проблемне навчання". Основні етапи діяльності за технології проблемного навчання.
2. Поняття "сугестивне навчання", його принципи.
3. Поняття "колективного" та "різнорівневого навчання", їх компоненти та варіанти.

Рекомендована література: 5, 11-33, 129, 203, 227, 233, 238, 265.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: 108 год.

З них: лекції (14 год.), семінарські заняття (14 год.), самостійна робота (40 год.), модульний контроль (4 год.), семестровий контроль – іспит

Модуль I (назва)	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Лекції (теми, бали)	Лекція 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна. 1	Лекція 1. Урок як основна форма навчання історії 1	Лекція 1. Компетентність як педагогічне явище. Поняття та сутність компетентності 1	Лекція 1. Технології навчання. Репродуктивна технологія навчання. Технологія цілепокладання 1
Семінарські заняття (теми, бали)		Семінарське заняття 1. Методика проведення вступного уроку та уроку вивчення нового 10	Семінарське заняття 1. Система перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі навчання історії. 10	Семінарське заняття 2. Проектна технологія. Особистісно орієнтоване навчання. Технології розвивального навчання. Ігрові технології навчання. Система модульного навчання 10
СР (бали)	5	10	10	15
Поточний контроль	Відповідь на семінарському занятті – 10			
Модульний контроль		Модульна контрольна робота – 25		Модульна контрольна робота – 25
Підсумковий контроль	іспит			

6. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Назва теми	Кількість годин	Бали
Модуль 1.		
Тема 1. Вступ. Методика навчання історії як наукова та фахова дисципліна	5	5
Разом за змістовим модулем 1	5	5
Модуль 2.		
Тема 2. Урок як основна форма навчання історії. Підготовка вчителя до уроку історії	5	5
Тема 3. Шляхи формування мотивації на уроках історії.	5	5
Разом за змістовим модулем 2	10	10
Модуль 3.		
Тема 4. Компетентність як педагогічне явище. Поняття та сутність компетентності	5	5
Тема 5. Шляхи формування та підходи до оцінювання сформованості основних груп компетентностей учнів	5	5
Разом за змістовим модулем 3	10	10
Змістовий модуль 4.		
Тема 6. Технології навчання. Репродуктивна технологія навчання. Технологія цілепокладання	5	5
Тема 7. Інтерактивне навчання. Технологія розвитку критичного мислення. Технологія евристичного	5	5
Тема 8 Проблемне та сугестивне навчання. Технології колективної взаємодії та різнорівневого навчання.	5	5
Разом за змістовим модулем 4	15	15
Разом за семестр	40	40

7. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Мета ІНДЗ: узагальнення знань студентів, отриманих при вивченні першої частини курсу "Методика викладання історії*". Розвиток умінь досліджувати та аналізувати навчальний матеріал з дисципліни; уміння в короткій, доступній, письмовій формі викладати його.

Зміст ІНДЗ: написання реферату (10-15 сторінок)

Орієнтовна структура ІНДЗ:

Титульна сторінка (назва університету, назва інституту, кафедра, тема реферату, ким виконаний реферат, прізвище викладача, рік виконання реферату).

План (вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел) з позначкою сторінок.

Викладення змісту плану.

Список використаних джерел.

Система оцінювання ІНДЗ:

ІНДЗ подається викладачеві, який проводить заняття з даної дисципліни. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин).

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Методика викладання історії».

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1.	Реферат оформлений відповідно до вимог, акуратно.	5
2.	План відповідає змісту та розкриває визначену тему.	5
3.	Зміст відповідає плану та темі реферату, містить альтернативні точки зору з даної проблеми.	7
4.	У тексті мають місце посилання на джерела інформації.	5
5.	Визначено актуальність та зроблено узагальнення та висновки з теми.	5
6.	Вказано список використаної літератури та інших джерел.	3
Разом		30 балів

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Проблема класифікації методів навчання історії.
2. Методи і прийоми роботи з художньою літературою на уроках історії.
3. Розповідь, оповідання, опис, стисле повідомлення на уроках історії.
4. Характеристика, пояснення, роздуми на уроках історії.
5. Методика використання на уроках історії прислів'їв, приказок, історичних анекдотів та крилатих висловів.
6. Проблема класифікації засобів навчання історії.
7. Критерії відбору засобів навчання історії.
8. Методика роботи з картографічними засобами навчання (історичні та контурні карти, картосхеми, плани битв та розташування бойових позицій).
9. Методи та методичні прийоми формування поняття "століття", "тисячоліття", "ера" та уявлення про синхронні події в історії.

10. Методи та прийоми роботи з ілюстративними засобами на уроках історії (історичний портрет, місце події, речі матеріальної культури, пам'ятки мистецтва, символіка).
11. Методи та методичні прийоми використання на уроках історії креслярських наочних засобів (графіки, діаграми, стрічки часу, логічні схеми, таблиці).
12. Використання ТЗН на уроках історії.
13. Форми навчання: проблема класифікації.
14. Нетрадиційні форми проведення уроків: актуальність, доцільність, методика проведення.
15. Підходи щодо визначення типів уроків історії в сучасні школі.
16. Пасивні, активні та інтерактивні форми навчання історії.
17. Методика формування основних груп компетентностей учнів на уроках історії.
18. Технологічний підхід в освіті: історія виникнення, актуальність, проблеми.

8. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

*Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю*

<i>№ п/п</i>	<i>Вид діяльності</i>	<i>Максимальна Кількість балів за одиницю</i>	<i>Тема 1</i>	<i>Разом за I модуль</i>	<i>Тема 2</i>	<i>Тема 3</i>	<i>Разом за II модуль</i>	<i>Тема 4</i>	<i>Тема 5</i>	<i>Разом за III модуль</i>	<i>Тема 6</i>	<i>Тема 7</i>	<i>Тема 8</i>	<i>Разом за IV модуль</i>	<i>Всього</i>
1.	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1		2	7
2.	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	3	8
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	5	5	5	5	10	5	5	10	5	5	5	15	40
4.	Робота на семінарському занятті	10			10	10	20	10	10	20	10	10	10	30	70
7.	Написання модульної контрольної роботи	25				25	25						25	25	50
8.	Екзамен	40													40
9.	Підсумок (максимальний)		7	7	17	37	59	17	17	34	17	17	37	75	175
		<i>Коефіцієнт - 175/60 = 2.9</i>													

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ТА ОЦІНКА ЗА СТОБАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

10. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ ТА ДИПЛОМНИХ РОБІТ

1. Трансформація історичної освіти в Україні в роки незалежності: нові цілі, підходи та принципи навчання історії.
2. Розробка і використання нових технологій навчання історії.
3. Методика організації самостійної роботи учнів з різними джерелами інформації при вивченні всесвітньої історії.
4. Методика формування в учнів критичного ставлення до історичної інформації, особистої оцінки історичних явищ.
5. Методика викладання вразливих та суперечливих питань в курсі всесвітньої історії.
6. Методика формування в учнів поваги до загальнолюдських цінностей.
7. Методика використання умовно-графічної наочності на уроках всесвітньої історії.
8. Методика формування історичних знань в курсі всесвітньої історії.
9. Формування історичних понять та уявлень в курсі всесвітньої історії.
10. Переваги і труднощі проблемного викладання історії.
11. Форми і методи контролю знань з історії.
12. Методика використання умовно-графічної наочності на уроках історії.
13. Методичні основи реалізації міжкурскових та міжпредметних зв'язків на уроках історії.
14. Методика використання навчальних атласів з історії на уроках.
15. Позакласна робота з історії та її особливості в сучасних умовах.
16. Проблеми професійної підготовки вчителя історії в педагогічних вищих навчальних закладах України в 20-х рр.
17. Психолого-педагогічні основи підготовки вчителів до практичної роботи в школі.
18. Методика використання дидактичного матеріалу на уроках історії України.
19. Методика формування історичних понять на уроках всесвітньої історії.
20. Диференційоване навчання в умовах запровадження інноваційних технологій на уроках історії.
21. Методичне використання традиційної наочності на уроках історії.
22. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках історії.
23. Типологія уроків історії та методика їх вибору.
24. План-конспект уроку та основні вимоги до нього.
25. Робота з підручником на уроках історії.
26. Професійна підготовка вчителів історії в педагогічних вищих навчальних закладах України в 50-60 роках.
27. Професійно-практична підготовка вчителів історії в період національно-визвольних змагань українського народу (1917-1920 рр.).
28. Професійна підготовка вчителя історії як педагогічна проблем.
29. Формування гуманістичних цінностей в учнів при вивченні тем з історії української та світової культури.
30. Формування національної свідомості в учнів при вивченні історії України та її культури.
31. Моральне виховання учнів на уроках історії

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Схема "Процес навчання історії";
2. Таблиця "Структура історичної освіти";
3. Таблиця "Послідовність вивчення курсів вітчизняної та всесвітньої історії по класах";
4. Схема "Основні компоненти змісту історичної освіти";
5. Таблиця "Історичні факти та їх класифікація";
6. Схема "Основні компоненти структури навчального історичного матеріалу";
7. Схема "Зв'язок між поняттями "прийом", "уміння", "навичка", "предметна компетентність";
8. Схема "Поетапне формування пізнавальних умінь на основі прийомів навчальної роботи";
9. Анкета для вивчення інтересу у учнів до історії;
10. Схема "Структура методу навчання історії";
11. Таблиця "Структура шкільного підручника";
12. Схема "Типи навчальних текстів";
13. Схема "Організація роботи з текстом підручника на уроці історії";
14. Приклади схем: структура поняття за його ознаками або явища за його складовими, стадії розвитку суспільства, ієрархічна схема, логічна схема.
15. Таблиця "Типи і структура уроків історії";
16. Таблиця "Типи і форми уроків історії*";
17. Таблиця "Календарно-тематичне планування";
18. Таблиця "Форми навчальних занять з історії";
19. Таблиця "Відповідність прийомів викладання і навчальної роботи під час лекції";
20. Таблиця "Порівняльна характеристика моделей навчання";
21. Таблиця "Рівні навчальних досягнень учнів з історії України та всесвітньої історії".

12. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Що таке методика навчання історії? Визначте об'єкт та предмет методики навчання історії як науки.
2. З яких компонентів складається процес навчання історії яка система? Як пов'язані між собою компоненти процесу навчання історії?
3. В чому полягає зв'язок методики навчання історії з іншими науками.
4. Від яких факторів залежить відбір та структурування змісту шкільних історичних курсів?
5. Якими є завдання методики як науки?
6. Якими є мета і завдання шкільної історичної освіти в Україні в основній школі?
7. Схарактеризуйте основні етапи і методи педагогічного дослідження.
8. Які проблеми методики історії є найбільш актуальними сьогодні?
9. Схарактеризуйте поняття "гармонійно, всебічно розвинена особистість".
10. Дайте визначення міжпредметних та міжкурсів зв'язків історії. Яка їх роль у навчанні історії.
11. Як ви розумієте поняття "інтегроване навчання"?
12. Які ключові компоненти професійної компетентності вчителя історії ви знаєте?
13. Якою є роль вчителя історії в навчальному процесі? Які вимоги ставить сучасне суспільство - до вчителів історії?
14. В чому полягає педагогічна творчість вчителя?
15. Схарактеризуйте суть реформування шкільної історичної освіти в Україні. Якими є основні принципи суспільствознавчої та історичної освіти?
16. Схарактеризуйте освітньо-виховні завдання шкільної історичної освіти.
17. Яку роль відіграє кабінет історії в навчальному процесі?
18. Що таке структура шкільної історичної освіти? Схарактеризуйте лінійну структуру шкільної історичної освіти.
19. Схарактеризуйте концентричну структуру шкільної історичної освіти. Якими є переваги і недоліки лінійного та концентричного підходів щодо структури шкільної історичної освіти.
20. Що таке синхронізоване викладання курсів вітчизняної та всесвітньої історії?
21. Що таке зміст освіти? З яких елементів складається зміст шкільної історичної освіти?
22. Що таке емпіричний та теоретичний рівні вивчення історичних знань?
23. Назвіть основні підходи до класифікації історичних фактів у методичній науці.
24. Історичні поняття, їх класифікація та етапи формування.
25. Історичні уявлення, види історичних уявлень, основні етапи "їх формування.
26. Вміння, прийоми, навичка пізнавальної" діяльності учнів. Якою є послідовність роботи вчителя над формуванням в учнів того чи іншого вміння?
27. Структурні компоненти сучасного підручника з історії. Які можливості створює кожен з них для організації пізнавальної діяльності учнів?
28. Схарактеризуйте структуру та завдання процесу навчання, принципи процесу навчання.
29. Поняття "форми" в сучасній дидактиці. Назвіть і схарактеризуйте відомі вам форми навчання.
30. Класифікація текстових засобів навчання та особливості роботи з ними.
31. Класифікація наочних засобів навчання. Особливості роботи з наочними засобами навчання.
32. ТЗН: види та особливості роботи з ними.
33. Назвіть та схарактеризуйте основні форми позакласної роботи з історії.
34. В чому полягають особливості організації та планування роботи історичного гуртка, товариства, факультативу.
35. Методика організації та проведення історичних днів, вечорів, тижнів.
36. Методика організації та проведення історичних олімпіад та дослідницької роботи учнів з історії.
37. Основні завдання та напрямки краєзнавчо-пошукової позакласної роботи. Як можна використати краєзнавчий матеріал на уроках історії.

38. Що таке "методи навчання" історії? Які методи навчання історії ви знаєте.
39. Які підходи до класифікації методів навчання історії ви знаєте?
40. Схарактеризуйте суть та зміст усних методів навчання.
41. Схарактеризуйте суть та зміст практичних методів навчання.
42. Схарактеризуйте суть та зміст таких методів, як ілюстрація та демонстрація, робота з документами.
43. Схарактеризуйте суть та зміст евристичного методу навчання.
44. Схарактеризуйте суть та зміст когнітивних методів навчання.
45. Схарактеризуйте суть та зміст креативних методів навчання.
46. Схарактеризуйте суть та зміст оргдіяльнісних методів навчання.
47. Схарактеризуйте суть реформування оцінювання знань та вмінь учнів. В чому полягають вимоги щодо контролю та оцінювання знань та вмінь учнів?
48. Схарактеризуйте основні етапи проектування уроку історії.
49. Назвіть відомі вам основні типи уроків історії.
50. Схарактеризуйте структуру уроку вступного.
51. Схарактеризуйте структуру уроку вивчення нового матеріалу.
52. Схарактеризуйте структуру уроку комбінованого.
53. Схарактеризуйте структуру уроку підсумково-узагальнюючого.
54. Схарактеризуйте структуру уроку контролю знань та вмінь учнів.
55. Які уроки прийнято називати нестандартними? В чому полягає їх актуальність?
56. Які групи нестандартних уроків вам відомі?
57. Які форми проведення нестандартних уроків вам відомі? Опишіть основні правила проведення та регламент одного з них.
58. В чому полягає актуальність мотивації навчальної діяльності? Як створити мотиваційні моменти на уроці історії?
59. Які прийоми розвитку пізнавальних мотивів ви знаєте?
60. Для чого складається календарне планування? Яка його структура?
61. Для чого складається поурочне планування? Яка структура поурочного плану?
62. Компетенція, компетентність: і як вони пов'язані з освітньо-виховними завданнями навчання історії?
63. Підходи європейських експертів до визначення внутрішньої структури компетентності.
64. Функції компетентності в системі освіти.
 65. Ключові, загальнопредметні та предметні компетенції.
65. Змістовий комплекс педагогічних правил щодо формування компетентностей учнів.
66. Групи компетентностей та можливості продуктивного навчання.
67. Діяльність учителя, що свідчить про формування компетентності учнів.
68. Підходи до оцінювання сформованості основних груп компетентностей учнів.
69. Головні функції та види системи перевірки знань та вмінь учнів.
70. Організація, методи та прийоми перевірки знань та вмінь учнів.
71. Самостійна пізнавальна діяльність учнів при вивченні історії.
72. Умови підвищення ефективності самостійної роботи учнів на уроках історії.
73. Організації самостійної роботи учнів при вивченні історії
74. Поняття технологія та технологія навчання.
75. Загальні правила й принципи технологій навчання.
76. Інноваційні освітні технології.
77. Історія виникнення педагогічної технології.
78. Класифікація педагогічних технологій.
79. Характеристика репродуктивної технології навчання, її переваги й недоліки.
80. Характеристика технології цілепокладання.
81. Поняття "проект" та "проектна технологія". Типологія проектів.
82. Головні принципи та ідеї особистісно орієнтованого навчання.
83. Зміст та особливості технології розвивального навчання.
84. Ігрові технології навчання.

85. Поняття "модульне навчання". Основні підходи до організації модульного навчання.
86. Поняття інтерактивного навчання, його мета, підходи до класифікації.
87. Основні характеристики та принципи критичного мислення.
88. Поняття "евристичне навчання". Принципи дидактичної евристики.
89. Поняття "проблемне навчання". Основні етапи діяльності за технології проблемного навчання.
90. Поняття "сугестивне навчання", його принципи.
91. Поняття "колективного" та "різномірного навчання", їх компоненти та варіанти.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Державна програма "Україна. Освіта ХХІ століття". - К., 1994.
2. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Освітня галузь "Суспільствознавство". К., 2004.
3. Нова редакція програми з всесвітньої історії для загальноосвітніх закладів. 6-11 клас. К., 1998.
4. Александра М., Крижанівська В. Деякі роздуми щодо сутності формаційного та цивілізаційного підходів до розвитку історичного процесу та проблеми періодизції загальної історії. // ІВШ. - 1999. - №3. - С. 6-12.
5. Алексеева Н.М. Игры на уроках истории. // ПИВШ. - 1991. - №5. - С 114-115.
6. Антонова Т.С., Батаева Т.В. Первый компьютерный учебник "История России. XX век". // ПИВШ. - 1998. - №5. - С. 57-67.
7. Антонова Т.С., Харитонов А.Л. Мультимедийный учебник истории России XX века: мифы и реалии информатизации процесса обучения. // ПИВШ. - 2000. - №3. - С. 54-61.
8. Антонова Т.С., Харитонов А.Л. Первый компьютерный учебник по истории 20 месяцев спустя. Отработка методики и опыт применения в школах. // ПИВШ. - 1999. - №6. - С. 57-64.
9. Балыкина Е.Н. Обучающая компьютерная программа "Шедевры иконописи Беларуси XII-XVIII вв.". // ПИВШ. - 2000. - №9. - С. 33-38.
10. Баханов К. Втілення ідеї "занурювання" в практику навчання історії в школі. // ІВШ. - 2001. - №11-12. - С. 34-37.
11. Баханов К. Групова робота на уроках історії. // ЇВШУ. - 1998. - №3. - С 38-43.
12. Баханов К.О. Історія України з найдавнішого часу до ХVІ ст. 7 клас. Робочий зошит учня. / За ред. Н.Г. Теплоухової. - К.: Абрис, 1997. - 112 с
13. Баханов К. Класифікаційні ознаки технології навчання історії в школі. // ІВШ. - 2001. - №3-4. - С. 18-19.
14. Баханов К. Лабараторно-практичні роботи з історії України (методичний посібник для вчителів). - К.: Генеза, 1996. - 208 с
15. Баханов К. Модель навчання у грі. // ІВШ. - 2000. - №10. - С 12-17.
16. Баханов К. Модель навчання у дискусії. // ІВШ. - 2000. - №9. - С 16-22.
17. Баханов К. Навчання історії без підручника за технологіє. Ю. Троїцького. // ІВШ. - 2000. - №7. - С 28-29.
18. Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою. // ІВШ. - 2000. - №5-6. - С. 37-43.
20. Баханов К. Навчання історії за проектною системою. // ЇВШУ. - 2000. - № 3. - С 33-37.
21. Баханов К. Навчання історії у вальфдорській школі. // ІВШ. - 2000. - №8. - С. 13-20.
22. Баханов К. Облік індивідуальних досягнень учнів у навчанні історії. // ЇВШУ. - 1999. - № 2. - С 25-27.
22. Баханов К. Педагогічні інновації: навчання історії за комбінованою системою М. Гузика. // ЇВШУ. - 2000. - № 2. - С 25-31.
23. Баханов К. Підсумки всеукраїнських олімпіад юних істориків і проблеми викладання історії. // ЇВШУ. - 1996. - № 2. - С 18-28.
24. Баханов К. Проблема визначення мети і завдань шкільної історичної освіти. // ЇВШУ. - 2001. - №6. - С 18-19.
25. Баханов К. Проблема мети і завдання шкільної історичної освіти в сучасній російській дидактичній літературі. // ІВШ. - 2001. - №5. - С 28-29.
26. Баханов К. Робота з обдарованими дітьми під кутом зору Всеукраїнської олімпіади юних істориків. // ЇВШУ. - 1998. - №4. - С 30-35.
27. Баханов К. Робочий зошит учня "Історія України з найдавніших часів до ХVІ ст." (7 клас). Методичні аспекти. // ЇВШУ. - 1997. - № 3. - С 28-33.
28. Баханов К. Способи фіксації навчального матеріалу на уроках історії. // ЇВШУ. - 1997. - № 4. - С 21-25.
29. Баханов К. Технологія групової творчої справи в навчанні історії у школі. // ЇВШУ. - 2000. - №1. - С 23-29.
30. Баханов К. Технологія повного засвоєння навчального матеріалу. // ЇВШУ. - 2001. - №2. - С

- 20-25.
31. Баханов К. Технологія розвивального навчання. // ІВШУ. - 2001. - № 1. - С. 21 -25.
 32. Баханов К. У пошуках інноваційних технологій викладання історії. // ІВШУ. - 1996. - № 1. - С. 20-24.
 33. Баханов К. Шляхом інноваційного навчання. // ІВШУ. - 1999. - № 4. - С 19-25. // ІВШУ. - 1999. - № 4, - С 50-51.
 34. Баханов К., Генетова Т. Всеукраїнська олімпіада юних істориків: підсумки і нові завдання. // ІВШУ. - 2001. - №4. - С 26-33.
 35. Біловіл Г. Урок: "Політична роздробленість Київської держави" (7 кл.). // ІВШ. - 2000. - №4. - С. 27-28. Є схема.
 36. Бірюльов І. М. Всесвітня історія: Нові часи. Підручник для 8 кл. середн. шк. - К.: Генеза, 1999. - Ч. 1. XVI - кінець XVIII ст. (1 прим.)
 37. Борзова Л.П. Дидактические игры. // ПИВШ. - 2000. - №1. - С. 46-47.
 38. Борзова Л.П. Игры при изучении нового материала на уроке истории. // ПИВШ. - 2000. - №3. - С. 46-50.
 39. Брандт М.Ю. Из истории европейской цивилизации. Фрагмент рабочей тетради. // ПИВШ. - 1997. - №4. - С. 29-50.
 40. Булда А. Методичні матеріали до викладання історії України в 7-му класі. Урок №4: Виникнення найдавніших племінних союзів ранній залізний вік. // ІВШ. - 1999. - №7-8. - С. 33-36.
 41. Булда А. Питання професійної підготовки учителя історії в період національно-визвольних змагань українського народу (1917-1920 рр.). // ІВШУ. - 1998. - № 1. - С 52-55.
 42. Булда А. Професійна підготовка вчителів історії у період національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.). // ІВШ. - 1998. - №1. - С 2-7.
 43. Быкова К.В. Семинар и лабораторная работа. // ПИВШ. - 1988. - №5.
 44. Вихрев В.В. Компакт-диск по истории древнего мира. // ПИВШ. - 2001. - №6. - С. 43-51.
 45. Віднянський С. В., Дрібниця В. О. Всесвітня історія: Навчальний посібник для 11 кл. - К.: Фаренгейт, 2000. - Ч. 2. Новітня історія. 317с. 9(М)7 / В 42 (5 прим.)
 46. Власов В. Знайомтесь: новий підручник - "Вступ до історії України. 5 клас". // ІВШУ. - 1998. - №3. - С 51-55.
 47. Войцеховський Ю, Чубукова Т. Використання дидактичних ігор на уроках історії України (7-8 кл.). // ІВШ. - 1997. - № 6. - С 15-16.
 48. Всесвітня історія 1914 - 1939: Навчальний посібник для 10 кл. / Авт.упоряд. Я. М.Бердичевський, Т. В. Ладиченко. 4-е вид. - К.: А.С.К., 1999. - 415с. 9(М)7 / В 84 (4+1 прим.)
 49. Всесвітня історія 1939 - 1998: Навчальний посібник для 11 кл. - 2-е вид. перер. - К.: А.С. К., 1999. - 576с. 9(М)7 / В 85 (8+1 прим.)
 50. Всесвітня історія: Нові часи: Підручник для 9 кл. середн. шк. / С. В. Білоніжко, І. М. Бірюльов та інш. К.: Генеза, 1999 - Ч. 2. Кінець XVIII - початок XX ст. 240с. 9(М)3 / В 65 (Іприм.)
 51. Вяземский Е. Е. Методика преподавания истории в школе. - М.: Владос, 1999. - 176 с
 52. Вяземский Е. Е., Стрелова О. Ю. Как сегодня преподавать историю в школе. - М., 1999.
 53. Вяземский Е. Е., Стрелова О. Ю. Методика преподавания истории в школе. - М., 1999.
 54. Вяземский Е. Е., Стрелова О. Ю. Методические рекомендации учителю истории. Основы профессионального мастерства. - М., 2000.
 55. Галенко Марія. "Акт проголошення незалежності України". План-конспект уроку. // ІВШУ. - 1997. - № 4. - С. 32-37.
 56. Галлахер К. Навчання історії Європи XX ст. у Великобританії (проблеми і суперечності). // ІВШУ. - 1996. - № 2. - С 46-47.
 57. Гісем О. В. Мартинюк О. О. Всесвітня історія: Нова історія (XVI - кін. XVIII ст.) 8 кл. - К.: А.С. К., 1999. - 320с. 9(М)3 / Г 51 (2 прим.)
 58. Гісем О. В. та інші Всесвітня історія: Новітній період (1914 - 1939 рр.) К.: Ніка-Центр, 1999. - 335с. 9(М)7 / Г 51 (1 прим.)
 59. Гюдер Г.И. История древнего мира в задачах и заданиях. // ПИВШ. - 1996. - №1. - С. 58-63.
 60. Голованов С. Методика проведення уроку історії з використанням вистави "Вибір". // ІВШУ. - 1997. - № 1. - С 30-36; № 2. - С. 35-38.

60. Голованов С. Нетрадиційні уроки історії з використанням історичних міні-вистав. // ІВШУ. -1996.-№ 2.-С 29-34.
61. Гончар Б. М., Дрібниця В. О. Всесвітня історія. Частина друга. Кінець XVIII - поч. XX ст.: Навч. посібник для 9 кл. - К.: Фаренгейт, 2000. -240с, іл. 9(М)3 / Г 65 (4 прим.)
62. Градскова Е. П., Самсонов А. И. Школьный атлас по истории России с древн. Времен до наших дней: Пособ. для уч. 10 - 11 кл. общеобраз. учрежд. - М.: Просвещение, 1997. - 104с. 9(4Рос.)(084) / Г 75 (1 прим.)
63. Давлетов О. Націонал-соціалізм в сучасних українських та німецьких підручниках з історії: яке місце в них відведено показу повсякденного життя. // ІВШ. - 2000. - №11-12. - С. 29-33.
64. Де Кегель І. Кілька думок щодо розробки підручників з історії. // ІВШУ. - 1999. -№ 2. - С 6-7.
65. Дрібниця В. Класифіація політичних партій в курсах шкільних історичних дисциплін. // ІВШ. -1999. - №6.-С 19-21.
66. Дрібниця В. О., Рубльов А. С Всесвітня історія: Нова історія. Ч. I 1913 - 1939: Навчальний посібник для 10 кл. - К.: Фаренгейт, 2000. - 192с. 9(М)7 / Д 74 (4 прим.)
67. Дрібниця В. Українська національна революція XVII століття (1648-76 рр.) в європейському контексті. // ІВШ. - 2001. - №1. - С 25-28.
68. Дубає О. Підготовка і видання нових підручників. Досягнення і головні труднощі. // ІВШУ. -1999.-№ 2.-С 4-5.
69. Дятлова О. Суспільствознавство як інтегрована дисципліна у програмах української школи 20-30-х років. // ІВШУ. - 2000. -№ 1. - С 47-49.
70. Ерохіна М.С. Историческая личность: современная методика изучения. // ПИВШ. - 1996. -№7. - С. 50-52.
71. Єгоров Г. "Європейський вимір" у викладанні історії. // ІВШ. - 1998. - №9. - С. 14-16.
72. Єгоров Г. Експерти Ради Європи про форми і методи викладання історії. // ІВШ. - 2000. -№10.-С. 8-11.
73. Єгоров Г. Європейська стратегія громадянської освіти і виховання учнів. // ІВШУ. - 1997. -№3.-С. 50-55.
74. Єгоров Г. Підручники громадянства: досвід Франції. // ІВШУ. - 1998. -№ 2. - С 53-55.
75. Єгоров Г. Шкільна історична освіта: пошук нових підходів до формування змісту. Досвід країн Західної Європи. // ІВШ. - 1998. - №10. - С. 5-7.
76. Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів в зарубіжній школі. // ІВШ. - 2000. - №9. - С 8-12.
77. Захарова Е.Н. Российская цивилизация. // ПИВШ. - 1993. - №6. - С. 21-35.
78. Защинська. Міжпредметні зв'язки на уроках історії. // ІВШ. - 2001. - №5. - С 25-27.
79. Игры для старшеклассников. // ПИВШ. - 1992. - №5-6. - С 54-55.
80. История - особая наука: мысли об истории и историках. // ПИВШ. - 2001. - №5. - С. 39-42.
81. История в эпиграммах. // ПИВШ. - 2000. - №7. - С. 57-60, №8. - С.36-40.
82. История России с древнейших времен до наших дней. // ПИВШ. - 1996. - №1. - С. 34-57, №2. С. 35-55.
83. История: 300 тестов и проверочных работ для школьников и поступающих в вузы / А. Э. Безсонов, А. А. Данилов, Л. В. Жукова и др. - М.: Дрофа, 1999. - 592с. 9 (М) / И 90 (1 прим.)
84. Іванова О. Підручник з історії: проблеми та перспективи. // ІВШУ. - 1999. -№ 1. - С 6-8.
85. Ігнатенко М. Місце історичного краєзнавства в викладанні історії України в школах. // ІВШ. -2001.-№3-4.-С 40-42.
86. Ільюшина О. Алгоритми історичного процесу. // ІВШ. - 1999. - №3. - С 25-26.
87. Ільюшина О., Сотніченко В. Використання художньо-образних уявлень як прийом формування історичних знань на прикладі теми "Громадянська війна у США 1861-1865 рр.". // ІВШ. - 1998. - №3. - С. 20-26.
88. Ісаєв Д. Робота над атласами триває. // ІВШУ. - 2000. -№ 3. - С 55.
89. Історія стародавнього світу в літературних творах: Хрестоматія для 6 кл. серед, школи. - К.: Ірпінь, 1998. - 400с. 9(М)03 / 1 90 (2 прим.)
90. Історія стародавнього світу: 36. завдань. Навч. посібник для учнів 6-х кл. -Х.: Світ дитинства, 1999. - 92с. 9(М)01 / 1 90 (2 прим.)

91. Калініна Л. Деякі підходи до визначення концептуальних засад шкільної історичної освіти. // *ІВШУ*. - 1999. - № 1. - С 8-Ю.
92. Калініна Л. Структурування змісту шкільної історії: пошуки підходів, досвід. // *ІВШУ*. - 1998. - №1. - С 25-30.
93. Калініна Л., Пометун О. На шляху до взаєморозуміння: загальноєвропейський контекст шкільної історії. // *ІВШУ*. - 1998. - № 1. - С 21 -24.
94. Кереновский А. А. История русской армии. В 4-х т. - М.: Голос, 1994, 1999. 9 (4 Рос) / К 36 (по 1 прим.)
95. Киген Дж., Уиткрофт Э. Кто есть кто в военной истории (с 1453 по настоящее время). - Лондон-Нью-Йорк, М.: "Дограф", 2000. - 432 с. 9 (03) / К38 (1 прим.)
96. Кинкулькин А.Т. Академик двух академий: Милица Васильевна Нечкина. // *ПІІОВШ*. - 2001. - №7. - С. 58-65.
97. Клетогонов А. Россия и мир во второй половине XX века. // *ПІВШ*. - 1993. - №6. - С. 9-18.
98. Клименко А.В. Лекции и семинары в преподавании истории и права. // *ПІВШ*. - 1998. - №3. - С. 23-26.
99. Клименко А.В., Машков В.С. Брэйн-ринг "Первая половина XX в.: год за годом". // *ПІІОВШ*. - 2001. - №7. - С. 26-32.
100. Колотилова Н.Ф. Научно-практическая конференция учащихся как средство повышения интереса у к предмету. // *ПІВШ*. - 2001. - №7. - С. 65-67.
101. Коляда І. А. та інші. Історія України: Підручник для 6-7 кл. серед, шкіл з поглибл. вивч. Історії / І. А. Коляда, К. І. Крилич, С. П. Юрченко. - К.: Генеза, 1999. - 256с. 9(4 Укр) / К 62 (4 прим.)
102. Коляда І. Урок: Київська держава за правління Ярослава Мудрого (7 кл.). // *ІВШ*. - 2000. - №2. - С 20-26.
103. Коляда І., Грабовська В. Інтегрований урок з історії України та української літератури на тему: "Коліївщина 1768 року в поемі Т. Г. Шевченка "Гайдамаки". // *ІВШУ*. - 1997. - № 4. - С 25-29.
104. Комаров В. Визвольні змагання українського народу (1917-1920 рр.) як складова змісту економічної освіти (10 кл.). // *ІВШ*. - 2001. - №1. - С 20-24; №2. - С. 28-32.
105. Комаров В. Деякі актуальні питання розвитку методики навчання історії як науки. // *ІВШУ*. - 2000. - №4. - С 23-28.
106. Комаров В. Економічна освіта дев'ятикласників на уроках вітчизняної історії кінця ХІХ -початку ХХ ст. // *ІВШ*. - 1999. - №12. - С 18-21; С. 15-19; 2000. - №1. - С. 13-16; №2. - С. 15-19.
107. Комаров В. Економічна освіта школярів на уроках історії України (7-8 кл.). // *ІВШ*. - 1998. - №1. - С. 14-18.
108. Комаров В. Економічна освіта школярів на уроках історії України (8-9 кл.). // *ІВШ*. - 1998. - №10. - С. 14-19.
109. Комаров В. Історичні образи: як їх формувати. // *ІВШУ*. - 2001. - №2. - С 26-28.
110. Комаров В. Питання економічної освіти дев'ятикласників на уроках історії України (друга половина ХІХ ст.). // *ІВШ*. - 1999. - №6. - С 14-18; №7. - С. 14-20.
111. Комаров В. Формування поняття "Українська державність" на уроках історії та правознавства. // *ІВШУ*. - 1998. - № 2. - С.36-38.
112. Концептуальні засади шкільної історичної освіти ("Круглий стіл" на сторінках журналу). // *ІВШУ*. - 1999. - № 3. - С 20-26; № 4. - С. 3-6.
113. Концепция исторического образования в общеобразовательных учреждениях Российской федерации. // *ПІВШ*. - 2000. - №4. - С. 2-8.
114. Копцюх Б. Використання матеріалів кабінету історії і правознавства у навчально-виховній роботі. // *ІВШ*. - 2001. - №2. - С 38-39.
115. Копцюх Б. Вірші-загадки у вивченні історії України (7 кл.). // *ІВШ*. - 1999. - №8-9. - С 25-26.
116. Корнєєв В. Інтеграція предметів: історія і географія. // *ІВШ*. - 1998. - №2. - С. 14-19.
117. Король О. В. Методика викладання українського народознавства в школі: Навч.-метод. Посібник. - К., 1998.-365С. 902.7(4 Укр.) / К 68 (1 прим.)
118. Короткова М. В. Наглядность на уроках истории. - М., 1999.
119. Короткова М. В. Практикум по методике преподавания истории в школе. Учебное пособие. -М.-272С.

120. Короткова М. В., Студеникин М. Т. Методика обучения истории в схемах, таблицах, описаниях. - М.: Владос, 1999.
121. Коцур В., Чернов Б. Проблема змісту історичної освіти у шкільних підручниках з історії. // ІВШ. - 2000. - №3. - С 12-16; №7. - С. 15-23.
122. Коцур В., Чернов Б. Проблеми удосконалення апарату організації засвоєння знань у шкільних підручниках з історії. // ІВШ. - 1999. - №8-9. - С. 17-21.
123. Кравчук Г. Використання антропоніміки у навчальному процесі. // ІВШ. - 2000. - №7. - С 23-27.
124. Краснопільська Р. Урок з елементами гротеску. // ЇВШУ. - 2001. - № 1. - С. 47-49.
125. Краснопольська Р. Урок-"чайна церемонія".// ЇВШУ. - 2001. - № 1. - С 46-47.
126. Криlach К. Прометей-визволитель (Сценарій позакласного заходу для учнів 6-х класів). // ЇВШУ. - 1997. - № 3. - С 34-35.
127. Кудря Т. Тема "Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України" (План-конспект уроків) // ЇВШУ. - 1999. - № 1. - С 31-36; № 2. - С. - 28-34; № 3. - С. 46-49; № 4. - С. -30-34; 2000. - №1.-С. 42-43.
128. Кузнецов Ю. Монологічна і діалогічна структура підручника з історії та її вплив на демократичну поведінку учнів. // ЇВШУ. - 1998. - № 4. - С. 50-52.
129. Кузьменко О. Урок-семінар. // ЇВШУ. - 2001. - № 2. - С. 29-31; №6. - С. 20-23.
130. Кузьміна Э.М., Набатова О.В. Из опыта тестовой проверки знаний. // ПИВШ. - 1998. - №5. - С. 34-36.
131. Кулікова Л. Гімназія як символ кращих традицій у вітчизняній освіті. // ІВШ. - 2000. - №4. -С. 8-14.
132. Кульчицький С. В. та інші Історія України: Підручник для 11-го кл. серед, школи / С В. Кульчицький, М. В. Коваль, Ю. Г. Лебедев. - К.: Освіта, 2000. - 367с. 9(4 Укр) / К 90 (9 прим.)
133. Кучерук И.В. Образные задания на уроках истории. // ПИИОВШ. - 2001. - №7. - С 43-47.
134. Лазукова Н.Н. Использование технологического подхода в обучении истории. // ПИВШ. -2001.-№1.-С. 59-67.
135. Лебедева Ю. Західна Україна у складі Польщі. // ЇВШУ. - 1998. -№ 1. - С. 36-39.
136. Лебедева Ю. Розробки уроків за темою "Західноукраїнські землі в 1920-39 рр." 10 клас. // ЇВШУ. - 1998. -№ 2. - С. 39-45.
137. Левітас Ф., Розвадовська Л. Робота з підручником на уроках історії./ЛВШ. -2007. - № 5. - С. 22-27.
138. Левітас Ф., Розвадовська Л. Дискусія на уроках історії./ІВШ. -2007. - № 11-12. - С. 22-27.
139. Липавский С.А. Школьный археологический кружок. // ПИВШ. - 1993. - №1. - С 45-57.
140. Локшина О. Напрямки реформування змісту середньої освіти у сучасній Європі. // ІВШ. -2000. - №9.-С 13-15.
141. Локшина О. Принципи структурування змісту шкільної історичної освіти у Великобританії. // ЇВШУ. - 2001. - №3. - С 49-52.
142. Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого королівства Великої Британії та Північної Ірландії. // ІВШ. - 2001. - №7. - С 23-27.
143. Луцишина И.В. Формирование умения работать с текстом учебника в V классе. // ПИВШ. - 1998. -№4.-С. 22-26.
144. Мазнюк В. Подорож козацькими стежками. Острів Хортиця (Сценарій історичного вечора). // ЇВШУ. - 2000. -№ 1. - С 44-46.
145. Мазнюк В. Сповідь великої політики: матеріали до уроку на тему "Перша світова війна".// ЇВШУ. - 1998. -№ 1. - С 43-46.
146. Майер Р. Роль учебника истории в сегодняшней Европе. // ПИВШ. - 2000. - №8. - С. 53-55.
147. Мамонов Г. Боністика на уроках історії. // ІВШ. - 2000. - №2. - С. 17-19.
148. Мамонов Г.А. История медицины на уроках. // ПИВШ. - 1993. - №4. - С. 33-35.
149. Мартинюк О, Гісем О. Нові вітчизняні навчальні атласи з історії. // ЇВШУ. - 2000. -№ 2. - С. 50-52.
150. Мацкайлова О.А. Познавательные игры в курсе истории средних веков. // ПИВШ. - 1999. -№8.-С. 29-35.

151. Мельниченко Б. Друга світова війна в навчальних планах з історії в середній школі ФРН. // ІВШ. - 2000. - №5-6. - С 27-32.
152. Мельниченко Б. Концептульні засади вивчення історії в сучасній загальноосвітній школі Чехії та Словачії. // ІВШ. - 1999. - №5. - С 10-15.
153. Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній республіці Німеччини. // ІВШ. -2001.-№5.-С. 17-21.
154. Миллард Э. Атлас Древнего мира. / Пер. с англ. Л. Седова; Ил. Р. Барнетта. - М.: Слово, 1999. - 64с. 9(М)03 / М 60 (1 прим.)
155. Миронюк С. Використання технічних засобів навчання в теорії і практиці викладання історії. // ІВШ. - 2000. - №2. - С. 12-14.
156. Мисан В. Вивчення писемних джерел на уроках історії України. Універсали Центральної Ради. // ЇВШУ. - 1997. -№ 2. - С 31-34.
157. Мисан В. Використання опорних конспектів на уроках історії. // ЇВШУ. - 1997. -№ 1. - С. 27-30.
158. Мисан В. До питання про назви курсів шкільної історії. // ЇВШУ. - 2000. -№ 2. - С. 2-5.
159. Мисан В. Історія України. Друга половина XVI - перша половина XVII ст. Робочий зошит. -Львів: Кальварія - Київ: Абрис, 1997. - 96 с
160. Мисан В. Історія України. Друга половина XVII - кінець XVIII ст. Робочий зошит. - Львів: Кальварія - Київ: Абрис, 1997. - 96 с
161. Мисан В. Історія України. Кінець XVIII - перша половина XIX ст. Робочий зошит. - Львів: Кальварія - Київ: Абрис, 1997. - 96 с
162. Мисан В. Історія України. Друга половин XIX - початок XX ст. Робочий зошит. - Львів: Кальварія - Київ: Абрис, 1997. - 96 с
163. Мисан В. Робота в динамічних парах на уроках з початкового курсу історії України. // 164. ЇВШУ. - 1996. -№ 1. - С. 31-33.
164. Мисан В. Характеристика уроку з пропедевтичного курсу історії. // ЇВШУ. - 2001. -№ 1. - С. 26-31.
165. Мисан В. Якої історії та як потрібно вчити п'ятикласників. // ЇВШУ. - 1996. -№ 1. - С 29-30.
166. Мороз П. В. Дидактичні матеріали з історії стародавнього світу: 6 кл. - К.: А.С.К., 1998. -126с. 9(070.2) / М 80 (1 прим.)
167. Мороз П. Методичні вимоги до характеристики історичної особи. // ЇВШУ. - 1997. -№ 3. -С 26-28.
168. Недосекина Н.В., Пастухова В.А. Изучение истории культуры: интегрированный поход. // ПИВШ. - 1999. - №2. - С. 23-26.
169. Нільсен Х. С. Викладання історії в Данії. // ЇВШУ. - 1996. -№ 1. - С. 39-40,42.
170. О современных методах преподавания истории. // ПИВШ. - 2001. - №4. - С. 66-77.
171. Оберман В.Я. Опорные конспекты и схемы на уроках истории. // ПИВШ. - 1996. - №3. - С. 24-32.
172. Огнев'юк В. До питання про зміст історичної освіти // ЇВШУ. - 1998. - № 4. - С. 2-5.
173. Ореходько О. Ігровий компонент на уроках історії Стародавнього Сходу. // ІВШ. - 2000. -№7. - С 34-37.
174. Ореходько О. Історія та комп'ютер. // ІВШ. - 2001. - №5. - С 22-24.
175. Ореходько О. Комп'ютери на уроках історії. // ЇВШУ. - 2001. - №4. - С 23-25.
176. Осадчук Р. Застосування словесно-діалогічних методів у навчальному процесі. // ІВШ. -1999. - №7. - С 11-13; №8-9. - С. 12-16.
177. Осадчук Р. Роль запитань учителя у застосуванні словесно-діалогічних методів навчання. // ІВШ. - 2000. - №8. - С 20-22.
178. Осадчук Р. Сутність і види контролю і перевірки знань учнів. // ІВШ. - 2001. - №2. - С 2-6.
179. Осмаловська О. Міні-підручник з історії до адаптивно-перетворювального етапу з теми "Україна в умовах деєсталінізації (1956-1964)". // ІВШ. - 1999. - №3. - С 30-32.
180. Охредько Олег. Вивчення історичної хронології на уроках історії стародавнього світу за допомогою дидактичних ігор. // ІВШ. - 1999. - №12. - С. 21-24.
181. Падаляк М. Г., Хірна О. О. Всесвітня історія: Історія середніх віків: Підручник для 7 класу.

- К.: Фаренгейт, 2000. 288., іл. 9(М)1 / П 44 (5 прим.)
182. Палатна О. Дидактичні матеріали з всесвітньої історії до теми "Друга світова війна" (11 кл.). // ІВШ. - 2001. - №5. - С 30-35.
183. Палатна О. Країни Західної Європи, США і Канада в II пол. XX століття: роздатковий матеріал (11 кл.). // ІВШ. - 2000. - №2. - С 31-33.
184. Панферова Н.Н. О методике формирования учебных умений школьников. // ПИВШ. - 2000. - №3. - С. 43-45.
185. Панферова Н.Н. Обучение истории во второй половине XIX - начале XX века. // ПИВШ. - 2000.-№1.-С. 69-71.
186. Пасічник В. Викладання предметів "Історія" та "Суспільствознавство" у світлі реформ освіти у Польщі. // ІВШ. - 2000. - №8. - С. 10-12.
187. Пасічник В. Модернізація змісту підготовки вчителів історії у вузах Польщі. // ІВШУ. - 2001.-№1.-С 53-54.
188. Пастушенко Р. Діагностування навчальних досягнень учнів з історії. // ІВШУ. - 2001. - №2. - С 32-35.
189. Перші результати конкурсу на кращі підручники з історії України. // ІВШУ. - 1999. -№ 2. -С 51-54.
190. Пнроженко Л. Автори перших популярних книг з історії України та їх творчий доробок (кінець XX ст. - 20-і рр. XX ст.). Часті. О.Я Єфіменко // ІВШ. - 1998. - №4. - С 10-14.
191. Пнроженко Л. Автори перших популярних книг з історії України та їх творчий доробок (кінець XX ст. - 20-і рр. XX ст.). Част.ІІ. Г.О. Коваленко // ІВШ. - 1998. - №9. - С 6-9.
192. Пнроженко Л. Автори перших популярних книг з історії України та їх творчий доробок (кінець XX ст. - 20-і рр. XX ст.). Част.ІІІ. М. С. Грушевський. // ІВШ. - 1999. - №3. - С. 16-19.
193. Пнроженко Л. Автори перших популярних книг з історії України та їх творчий доробок (кінець XX ст. - 20-і рр. XX ст.). Част. ІV. М. М. Аркас. // ІВШ. - 1999. - №4. - С 16-19.
194. Пнроженко Л. Вклад Івана Крип'якевича в популяризацію історії України. // ІВШ. - 2000. -№8.-С 11-14.
195. Пнроженко Л. Г. М. Хоткевич та його "Історія України". // ІВШ. - 2000. - №4. - С 15-17.
196. Пнроженко Л. З історії навчальної книги в Україні. // ІВШ. - 1997. - №11. - С 9-11.
197. Пнроженко Л. Н.Я. Григорієв - автор навчальних книг з історії України. // ІВШ. - 2000. -№2. - С 2-6.
198. Пнроженко Л. Навчальні книги з історії України в період відродження української державності та національної школи (1917-1920 рр.). // ІВШ. - 1999. - №8-9. - С. 5-8.
199. Підсумковий контроль знань з суспільствознавчих дисциплін: думка учнів, батьків, учителів. // ІВШУ. - 1999. -№ 2. - С 40-51.
200. Подольський А. Рада Європи і проблеми викладання історії. // ІВШ. - 1997. -№7. - С 3-4.
201. Померанцева Н.Л. Предметная историческая неделя. // ПИВШ. - 1998. - №3. - С. 66-67.
202. Пометун О. Вивчення історії в початковій школі як основа і найважливіший засіб виховання духовності, національної свідомості та розвитку мислення молодших школярів. // ІВШУ. - 1996. -№2.-С 15-18.
203. Пометун О.І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі/ О.І.Пометун, Г.О.Фрейман. - К.: Генеза, 2005, - с 328.
204. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. // ІВШ. - 2001. - №8. - С. 2-25.
205. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 5-11 класи (нова редакція). / За ред. акад. В. А. Смолія // ІВШУ. - 1998. - № 4. - С 6-29.
206. Ржепецький Л. Використання прислів'їв та приказок на уроках з історії України (з досвіду роботи). // ІВШ. - 1997. - № 6. - С 19-20.
207. Ржепецький Л. Формування в учнів історичного мислення засобами фольклору (на прикладі навчального курсу з історії України для 5 класу). // ІВШ. - 2000. - №1. - С. 7-9.
208. Розвадовська Л. Методичні поради з історії щодо впровадження інновацій у навчальний процес. // ІВШ. - 2000. - №4. - С 20-22.
209. Рыжова СВ., Рыжов В.А. Викторина "Интеллектуальный лабиринт". // ПИВШ. - 2000. -№4. - С. 60-63.

210. Рыжова С.О., Рыжов В.А. Викторина "Своя игра". // ПИИОВШ. - 2001. - №7. - С. 32-37.
211. Рыхкова Н.Г. Использование компьютерного учебника на занятиях по истории (из опыта работы). // ПИВШ. - 2000. - №3. - С 52-53.
212. Самостоятельная работа школьников по изучению общественных дисциплин (история и современность). // ПИВШ. - 2001. - №7. - С. 68-71.
213. Сизон В. Випробування джури, або Незвичайна подорож через Дніпровські пороги на Січ (сценарій історичного вечора для учнів 6-8 класів). // ЇВШУ. - 1997. -№ 1. - С 37-40.
214. Сизон В. Молитва за Україну. "Круглий стіл", присвячений 400-річчю від дня народження та 35 - річчя від дня смерті видатного вченого, просвітителя XVII ст. митрополита Київського Петра Могили. // ЇВШУ. - 1996. -№ 2. - С 38-41.
215. Сизон В. Увага до уваги, або кілька порад молодому вчителю, як мобілізувати увагу учнів 5-8 класів. // ЇВШУ. - 1996. -№ 2. - С 36-38.
216. Скворцова Н.Г. Элементы смеховой культуры на уроках истории. // ПИВШ. - 1998. - №5. -С 42-43.
217. Смирнов С.Г. Из "Задачника по истории древнего мира". // ПИВШ. - 1993. - №6. - С. 46-57.
218. Смотрицкий Євген. Про історичну освіту. // ЇВШУ. - 1997. -№ 4. - С 13-15.
219. Солдатова О.Н. Развитие мышления учащихся на уроках истории. // ПИВШ. - 2000. - №9. -С 39-42.
220. Сотніченко В. Бізнес-фестиваль на уроці історії. // ІВШ. - 1998. - №4. - С. 15-17.
221. Сотніченко В. Виховання толерантності на уроках історії. // ЇВШУ. - 2000. -№ 2. - С 31-36.
222. Сотніченко В. Диференціація процесу формотворення знань на основі структурування змісту навчального матеріалу (на прикладі теми "Перша світова війна", 10 кл.). // ІВШ. - 1999. -№7. - С 25-28.
223. Сотніченко В. Рейтингова система оцінювання результатів навчальної діяльності учнів: сутність і значення. // ІВШ. - 1998. - №5-6. - С 28-30.
224. Сотніченко В. Система оцінювання в школі: проблема модернізації. // ІВШ. - 1999. - №5. -С 20-22.
225. Сотніченко В. Структурування знання при вивченні історії в школі. // ІВШ. - 1998. - №10. -С 10-13.
226. Сотніченко В. Технологія формотворення знань як базова технологія розвитку здібностей учнів до самостійної навчальної діяльності (на прикладі теми "Хрестові походи", 7 кл.). // ІВШ. -2000. - №8.-С 31-40.
227. Сотніченко В. Урок історії: нові технології навчання. // ІВШ. - 1997. - №8. - С. 16-21.
228. Сотніченко В., Ільюшина Олена. Тема: "Розвиток західноєвропейської середньовічної культури" (7 кл.). // ІВШ. - 1999. - №10. - С. 42-44. Є стрічка часу.
229. Стельмах С. П. та інші Всесвітня історія. Новий період (Кінець XVIII - початок XX ст) 9 кл. - К.: Академія, 1998. 296с. 9(М)3 / С 79 (1 прим.)
230. Степанищев А. Т. Методический справочник учителя истории. - М., 2000.
231. Стрелова О.Ю. Формулировка темы урока: нераскрытые возможности. // ПИВШ. - 1997. -№3.-С. 43-45.
232. Теміров Ю. Т., Шикова Л. В. Всесвітня історія XX ст.: Основні відомості шкільного курсу. -Донецьк: БАО, 1998. - 93с. 9(М)7 / Т 32 (2 прим.)
233. Терещенко К. Інтелектуальні ігри на уроках історії (на прикладі уроку-гри "Руїна: причини, наслідки, уроки", 8 кл.). // ІВШ. - 2000. - №10. - С 18-20.
234. Терно С. До проблеми підвищення ефективності оцінювання результатів навчання учнів. // ЇВШУ. - 2001. - №3. - С 14-19.
235. Терно С. Сучасні тенденції розвитку історичної освіти: досвід Ради Європи. // ІВШ. - 1997. -№7.-С 1-3.
236. Терно С Технологія формування наукових понять в учнів 9-х класів на уроках історії. // ІВШ. - 2001. - №1. - С 13-20; №2. - С. 24-27.
237. Терно С. Умови формування наукових понять в учнів на уроках історії. // ІВШ. - 2000. - №1. - С 9-12.
238. Тирская Е.А. О семинарских занятиях и групповой форме работы. // ПИВШ. - 1991. - №3. -С.

115-116.

239. Тоболін Т. Вивчення життя і діяльності історичних осіб через використання схем-портретів. // *ІВШУ*. - 1999. - № 1. - С 25-27.

240. Тоболін Т. Піктограми на уроці історії. // *ІВШУ*. - 2000. - № 2. - С 36-39.

241. Требования к историческому образованию учащихся в средней школе (Временный государственный стандарт). // *ПИВШ*. - 1993. - №4. - С. 53-59, №5. - С. 45-51.

242. Троицкий Л.Ю. Дети пишут историю (инновационная технология исторического образования). // *ПИВШ*. - 1999. - №1. - С. 24-27.

243. Турянська О. Технологічні засади історичної освіти. // *ІВШУ*. - 2000. - № 3. - С. 11-14.

244. Удод О. Аксиологічний (ціннісний) підхід у викладанні історії. // *ІВШУ*. - 1999. - № 3. - С. 27-30.

245. Удод О. Історична освіта і формування духовних цінностей. // *ІВШУ*. - 1996. - № 1. - С. 16-20.

246. Уланова Л. Рівні навченості учнів з історії та критерії їх оцінювання. // *ІВШУ*. - 2000. - №3. - С 37-41.

247. Умбрашко К.Б. Развитие творческого мышления на уроках истории. // *ПИВШ*. - 1996. - №2. - С. 29-34.

248. Учительский катехизис. // *ПИВШ*. - 1991. - №4. - С. 107-112.

249. Ушаков А.В. Первое учебное пособие для педучилищ по отечественной истории. // *ПИВШ*. - 1997. - №3. - С. 57-67.

250. Фатке В. Работа с картой. // *ПИВШ*. - 1991. - №3-4. - С. 48-54.

251. Федорук Я. Історія України в життєписах князів та гетьманів: Посібн. для учнів. - Тернопіль: Навч. книга, 1999. 80с. 9(4 Укр) / Ф 33 (2 прим.)

252. Фідря О. Афоризми та висловлювання у викладанні історії. // *ІВШУ*. - 1998. - № 1. - С 32-35.

253. Фідря О. Інформаційно-розвиваючі блоки як один із засобів індивідуалізації навчання історії. // *ІВШУ*. - 1997. - № 2. - С 26-30.

254. Фідря О. Методологія історії і тенденції розвитку шкільної історичної освіти, // *ІВШУ*. - 1999. - №3. - С 31-36.

255. Хейлик Л. Організація словникової роботи на уроках історії. // *ІВШУ*. - 1998. - № 3. - С 43-44.

256. Хофман Х. Разработка программы социального и политического образования в Нидерландах. // *ПИВШ*. - 1991. - №3. - С. 98-103.

257. Черваков Н.Н. Организация работы с документами на уроке. // *ПИВШ*. - 1999. - №8. - С. 47-50.

258. Чернов А.В. Использование информационных технологий в преподавании истории и обществознания. // *ПИВШ*. - 2001. - №8. - С. 40-46.

259. Чернова М.Н. Изучаем историю семьи. // *ПИВШ*. - 2001. - №3. - С. 47-54.

260. Шевченко Н.И. Работа с учебником и развитие школьников. // *ПИВШ*. - 1999. - №6. - С. 45-51.

261. Шикуненко О. Завдання для самостійної роботи з історії України (10 клас). // *ІВШУ*. - 1997. - №3. - С 38-42.

262. Шугаєва Л. Шкільна освіта України польсько-литовської доби. // *ІВШ*. - 1997. - № 6. - С 5-8.

263. Щеглова Т.К. Устная история и краеведческая работа. // *ПИВШ*. - 1998. - №5. - С. 60-66.

264. Щербо И.Н. Технология развития рефлексивного мышления. // *ПИВШ*. - 2001. - №2. - С. 50-53.

265. Эдиджер М. О преподавании истории. // *ПИВШ*. - 1991. - №5. - С. 147-152.

266. Энциклопедический словарь юного историка: / Отечественная история / Сост. В. Б. Перхавко. - М.: Педагогика-Пресс, 1997. - 584с; ил., карты. 9(4 Рос) / С 68

267. Энциклопедический словарь юного историка: Всеобщая история / Сост. Н. С. Елманова, Е. М. Савичева. - 2-е изд., доп. - М.: Педагогика пресс, 1999. - 448с. 9(03) / С 68

268. Энциклопедия для детей. - М: Аванта, 1999 - Т. 1. Всемирная история. - 686с, ил. 9(03) / С 68

Додаткова:

1. Бунатян К.Л., Зубар В.М., Селіцька СІ. Історія Стародавнього світу в 6 класі. К., 1997.

2. Бандровський М.В. Історія Стародавнього світу. Підручник для 6 класу. К., 1998.

3. Шалагінов Б.Б., Шалагінова О.С. Історія Стародавнього світу. К., 1999.

4. Щупак І. Історія Стародавнього світу. Запоріжжя, 1999.

5. Немировский А.И. Книга для чтения по истории древнего мира. М. - «Просвещение», 1986.
6. Даниленко В. Історія стародавнього світу . - Навчальний посібник . К. "Видавництво "Учитель" 2002.
7. Бандровський О Історія стародавнього світу. Робочий зошит . К. Генеза . 1998.
8. Дячков С.В. Історія стародавнього світу . 6 кл. Робочий зошит.Х. "Світ дитинства" 2000.
9. Савельев О.М. Історія стародавнього світу Зошит з друкованою основою. Вінниця. "АІСТ -прес". - 1998.
10. Марченко М. Дидактичні ігри з історії стародавнього світу (6 клас). Бібліотечка "Все для вчителя". 2004. № 6.
11. Всемирная история, у истоков цивилизации. М. 1999.
12. Любимов Л. Искусство Древнего мира. М., 1980.
13. Голованов С.О. Історія Стародавнього світу. - К., 1999.
14. Крижанівський О., Ставнюк В. Сучасні тенденції у висвітленні історії Стародавнього світу.
15. Історія в школах України. К., 1997.
16. История Древней Греции. М., 1988.
17. Міфи Стародавньої Греції. К., 1998.
18. Міфологічний словник. К., 1997.
19. Крижанівський О. Історія Стародавнього світу. К., 1997.
20. Всемирная история. Эллинизм. М., 1999.
21. История Древнего Рима. - М., 1981.
22. Римляне. Переклад з англ. - М., 1998.
23. Карліна О.М. Історія середніх віків. 7 клас. К.: Генеза, 2003.
24. Подальок Н.Г. Історія середніх віків 7 клас. К.: Генеза, 2003.
25. Крижанівський О.П., Хірна О.О. Історія середніх віків 7 клас. К.: "Аквілон - Прес", 1998.
26. Подальок Н.Г., Хірна О.О. . Історія середніх віків 7 клас. Навчальний посібник К.: "Фаренгейт", 2002.
27. Хрестоматія з історії середніх віків. К.: "Освіта", 1998.
28. Книга для чтения по истории средних веков. М.: «Просвещение», 1991.
29. Бірюльов І.М. Всесвітня історія. Нова історія (підручник). Ч. I. К.: Генеза, Просвіта. 1999, 2002.
30. Дрібниця В.О. Крижанівська В.В. Нова історія (підручник). К.: "Фаренгейт", 2000.
31. Жарова Л.М. та ін. Всесвітня історія. Епоха становлення цивілізацій (підручник). К.: Генеза 2001.
32. Гісем О.В. Мартинюк О.О. Всесвітня історія (посібник). К.: "А.С.К.". 2000.
33. Коляда І.А. Гісем О.В. Всесвітня історія (посібник). К.: "Каннон", 1998.
34. Всесвітня історія. Хрестоматія (1492 - 1789). Запоріжжя: "Просвіта", 2002.
35. Кваша Е.А., Коркин И.Г., Манаев А.Ю. Всемирная история. 8 класс. Опорные конспекты в схемах и таблицах. Симферополь «Ната» 2001.
36. Білоножко С.В. та ін. Всесвітня історія (підручник) 9 клас. К.: Генеза, Просвіта, 2001 - 2002.
37. Малій О.В. Всесвітня історія (підручник) 9 клас. К.: А.С.К. 1999.
38. Бердичевський Я.М. Осмолівський С.О. Всесвітня історія (навчальний посібник). 9 клас. К.: Прем'єр 1998.
39. Слісаренко А.Г., Стельмах С.П., Пивовар С.Ф. Всесвітня історія (навчальний посібник). 9 клас К.: Академія 1998.
40. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Ольбішевський А.Л., Даниленко В.В., . Всесвітня історія (посібник). 9 клас К.: А.С.К. 2000.
41. Татаринов М.В., Воропаева В.В. Всемирная история. 9 класс. Учебное пособие.
42. Полянський П.Б. Всесвітня історія (підручник). 10 кл. К.: Генеза, 2002.
43. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія (підручник). 10 кл. К.: А.С.К., 2003.
44. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія (підручник). 11 кл. К.: А.С.К. 2003
45. Даниленко В.М., Гісем О.В., Подобєд А.О. Всесвітня історія (підручник). 10 кл. К.: Ніка -Центр, 2000.
46. Рожик М. С Та ін. Всесвітня історія (підручник). 10 кл. К.: Генеза 2001.

47. Давлетов О.Р., Космина В.Г., Мороко В.М. Всесвітня історія (підручник). 11 кл. К.: Генеза, Просвіта, 2002.
48. Бердичевський Я.М., Ладиченко Т.В., Щупак І.Я. Всесвітня історія (підручник). 11 кл. К.: Прем'єр. 2001.
49. Бураков Ю.М. Всесвітня історія (підручник) 11 клас К.: Генеза, 2000
50. Трубайчук А.Ф. Полянський П.Б. та ін. Всесвітня історія 1901-1945 (посібник). К.: Генеза, 2000.
51. Бердичевський Я.М., Ладиченко Т.В. Всесвітня історія. 1914 - 1939 (посібник.) К.: А.С.К., Прем'єр 1998, 2000.
52. Слюсаренко А.Г., Стельмах С.П., Пивовар С.Ф. Всесвітня історія. 1900 - 1945 (посібник.) К.: Академія 1998.
53. Давлетов О.Р., Космина В.Г., Білоножка С. Турченко Ф.Г. Всесвітня історія, (посібник.) К.: Просвіта 2002.
54. Віднянський СВ., Дрібниця В.О. Всесвітня історія, (посібник.) 11 кл. К.: Фаренгейт 2000.
55. Власов В. Данилевська О. Вступ до історії 5 кл. - К., 1999.
56. Лех Р. Темірова Н. Історія України 7 кл. - К., 2000.
57. Коляда І. Криlach К. Юренко С. Історія України 7 кл. - К., 1999.
58. Швидко Г. Історія України 8 кл. - К., 1999.
59. Власов В. Історія України 8 кл. - К., 1999.
60. Коляда І. Історія України 9 кл. К., 2001.
61. Мороко В. Гурченко Ф. Історія України 9 кл. - К., 2000.
62. Гурченко Ф. Новітня історія України ч.-І. - К., 2000.
63. Гурченко Ф. Панченко П. Новітня історія України ч.-ІІ - К., 2001.
64. Кульчицький С. Історія України 10 кл. - К., 2000.
65. Кульчицький С. Історія України 11 кл. - К., 2000.
66. Баханов К. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. - К., 1996.
67. Горохівський П. Історія України 5 кл. Розробки уроків. - Тернопіль, 2001.
68. Горохівський П. Історія України 7 кл. Розробки уроків. - Тернопіль, 2001.
69. Горохівський П. Історія України 8 кл. Розробки уроків. - Тернопіль, 2001.
70. Історія України. Навчально-методичний посібник 7 кл. - Харків, 2000.
71. Історія України. Навчально-методичний посібник 8 кл. - Харків, 2000.
72. Лебедева Ю. Вивчення історії України 10 кл. Посібник для вчителів. - Тернопіль, 2001.